

بقا مذاهب در چیست ؟

گردآوری : شارمین مهرآذر

Sh.mehrazar@gmail.com

مذاهب را می توان یکی از دیرپاترین ، محافظه کارترین و جان سخت ترین شکل پدیده های اجتماعی دانست. با توجه به گذشت زمانهای متمادی این پدیده در اذهان مردم دارای جایگاه ویژه ای هست. براستی چرا اینگونه هست؟ چرا با گذشت زمان این پدیده هم بشکل اولیه و هم بشکل مدرن جایگاه خود را همچنان دارد؟ ضعف مذهب از آنجا شروع گردید که علم بشری به مسائلی که تا دیروز بصورت غیر قابل فهم بودند ، پاسخ های قابل درک داد. مذاهب نیز چون یارای مقاومت نداشتند ، مجبور گشتند حرفهای خود را منطبق بر علوم کنند و عامل دیگر تکیه مذاهب بر احساسات خام بشری و شکل دادن آنها آنگونه که خود می پسندد ، است. حال با این مقدمه در این نوشتار سعی در بررسی عوامل موثر در بقا مذهب را داریم.

1- مذهب بعنوان یک فرآیند اجتماعی از پایه های اقتصادی جامعه و هستی اجتماعی فاصله دارد و مانند سیاست و حقوق در پیوند مستقیم با آنها نیست. بدان معنی که دارای استقلال نسبی بیشتری است و حیات مادی جامعه را بصورت غیر مستقیم یا با واسطه ، تحت تاثیر قرار می دهد. بدین ترتیب دیرتر و سخت تر تحت تاثیر تغییرات پایه ای قرار می گیرد.

2- علل و مبانی پیدایش و وجود مذهب مدتهای متمادی دوام می آورد ، بدان خاطر که با سلاح عاطفه و احساسات ، بر بشر موثر می افتد و در اذهان بشری رخنه می کند. بعبارت دیگر انطباق ریتم عاطفی مذهب با بشر.

3- توضیحات مذهب در پیرامون پرسش هایی که همیشه برای بشر مهم بوده است. مذهب با قرار دادن پاسخ هایی که قابلیت ارضا کردن عواطف بشری را دارد ، بقا خود را تضمین می کند. سئوالاتی از قبیل : من کیستم؟ از کجا آمده ام؟ به کجا می روم؟ از این آمدن و رفتن چه سود؟ هدف و ارزش زندگی در چیست؟ دل بستگی به این پاسخ ها و ایمان به آن نیروی کوچک و گذرا نیست.

4- جزم اندیشی هایی که در اشکال مختلف از قبیل اعتقادات ، آیات و اصول مذهبی نسل به نسل ، مقدس و جاودانی و خدشه ناپذیر معرفی و آموخته می شوند و بعبارتی دیگر تلقین و تحمیل می گردند. 5- یکی دیگر از مسائل مهم در پیرامون بقا مذهب ، منطبق کردن نسبی آن توسط گردانندگان و داعیان آنست. این متکلمین ، مذهب را با نظام های مختلف سازش می دهند بصورتیکه با شرایط تاریخی خو گیرد و گاهی برخی از دست آوردهای تمدن و علم بشری را تایید کرده و حتی مدرنیزه شود.

حال در نظر بگیرید که عادت و سنت با این علل در هم آمیخته که در آنصورت باعث تداوم بیشتر و سرسختی مذهب می گردد. بهمین سبب مدت ها پس از آنکه هر گونه شرایط اجتماعی و توجه منطقی و پایه عینی موجودیت آن از بین رود ، باز هم باقی می ماند.

بابک کوهی